

פרשת בהעלותך

(ע"פ הרב שלמה כץ)

פרשתנו פותחת בהוראה לאהרון הכהן להדליק את המנורה במשכן. בפסוק השלישי בפרשתנו נאמר: "וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהְרֹן, אֵל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְוָה הַעֲלָה נִרְתִּימָה, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה". מה מלמדנו הכתוב בתיאור זה? אומר רש"י: "להגיד שבחו של אהרן, שלא שָׁנָה".

המגיד מדובנא, הרב חיים קרניץ זצ"ל, שואל מה משמעות ביאורו של רש"י וכי קיים מישהו שישנה ממה שהקב"ה צוהו ישירות?

מסביר המגיד מדובנא את הדבר במשל: שלושה חולים הגיעו לביקור אצל רופא, כשכל אחד מהם חולה באותה מחלה קשה, והרופא רשם לכולם את אותו המרשם. החולה הראשון היה איש פשוט, שלא הבין דבר על מחלתו. הוא ביצע את הוראות הרופא, פשוטו כמשמעו, והחלים מהר.

החולה השני חשב שהוא מבין משהו ברפואה. הוא שינה חלקית מהוראות הרופא, ולקח רק חלק מהתרופות שנרשמו לו. הוא לא החלים ממחלתו.

החולה השלישי גם כן הבין ברפואה, אבל בכל זאת ביצע את הוראות הרופא. גם הוא החלים.

התורה היא המרשם שלנו עבור מחלות רוחניות, המגיעות עלינו על ידי יצר הרע. את שלושת סוגי אנשים הללו ניתן למצוא בין יהודים שומרי מצוות. יש כאלה שאינם מבינים דבר מטעמי המצוות, ופשוט מבצעים את המצווה. אחרים חושבים שהם מבינים, והם בוחרים אילו מצוות עליהם לעשות מבין המצוות השונות. האחרונים, הינם תלמידי החכמים, אשר להם הבנה מסוימת על הסודות והטעמים המסתתרים מאחורי קיום המצוות, ובכל זאת אינם מנסים "לשפר" את המצוות. בזה משבחת התורה את אהרן – בין אם הוא חשב שהוא מבין את המצוות, ובין אם לאו, הוא קָיָים אותן בדיוק כפי שנצטווה (מתוך וקראת לשבת עונג).

==--==

"וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֶתְכֶם, וְהִרְעַתְם בְּחִצְצֹרֶת..." (במדבר י: ט)

מהמילים "עַל הַצָּר הַצָּר אֶתְכֶם", הנראות לכאורה כמיותרות, מסיק הרמב"ם, שקיימת מצווה לתקוע בחצוצרות ולהתפלל אל הקב"ה על כל אופן של מועקה, בין אם בצורת, או מגפה, או כל צרה אחרת. הוא מציין שזהו חלק מתהליך התשובה, ועל ידי התשובה, אנו גורמים לצרות להיעלם. החטא הגדול ביותר, כותב הרמב"ם, הוא לייחס את צרותינו לגורל או ליד המקרה.

הרב יעקב יצחק רודרמן זצ"ל, ראש ישיבת נר ישראל, הוסיף בזמן מלחמת יום הכיפורים: אפילו אלה המייחסים את הצרות ליד המקרה, מתחילים להתפלל כשהצרות הן שלהם. לכן, אנו חייבים לראות את צרותיהם של אחינו בני ישראל, כצרותינו אנו. יתר על כן, אומר הרב רודרמן, חז"ל מורים שכל אֶחָד וְאֶחָד חַיִּיב לוֹמַר: בשבילי נברא העולם (משנה סנהדרין, פרק ד). לכן אנו חייבים להאמין שתפילותינו יכולות להשפיע ולשנות דברים בכל העולם(משאת לוי, דף 332).

==--==

"וַיְהִי בִּנְסֻעַ הָאָרֶץ, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, קוּמָה ה' וְנִפְצֹוּ אֲבִיבֶיךָ, וְיִגְסֹוּ מִשְׁנָאִיךָ מִפְּנֶיךָ. וּבִגְחָזָה יֹאמֶר, שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר י: לה-לו)

בספר התורה הפסוקים האלה נפרדים משאר הפסוקים על ידי סימנים מיוחדים (נון הפוכה), וזאת כדי להבליט שהם מהווים "ספר" בפני עצמם. מה כה חשוב בפסוקים האלה, עד כדי כך שהמדרש מתייחס אליהם כספר נפרד מחמשת הספרים המקובלים?

הרב אליהו שלזינגר, רבה של גילה, מסביר ששני הפסוקים האלה מכילים את היסודות של קיומנו בגלות. לעיתים, "נסיעות הארון" והעם היהודי נזרקים מגלות אחת לשנייה. בזמנים אלו, דאגתנו העיקרית היא ביטחוננו הפיזי, ואנו מתפללים שאויבי ה' יפוזרו, ואלה השונאים אותו יברחו מפניו. מצד שני, כשהארון נח, כלומר כשעם ישראל חי בשקט בשלום בארצו הוא, או תחת שלטון טוב עין, האיום העיקרי הוא האיום הרוחני. באומות שהיחס שלהם לעם היהודי היה הגון, איום ההתבוללות היווה האיום החמור ביותר. לכן אנו מתפללים: "אנא ה', שכון בשלווה בין רַבְבוֹת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל".

הרב שלזינגר מוסיף: אנו רואים, במספר פסוקים קודמים, שמשה ביקש מחמיו יתרו להצטרף לעם ישראל, בכניסתם לארץ ישראל (לְכָה אִתָּנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ), והוא אמר לו: "וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם" (במדבר י: לא). משה ידע שבני ישראל יהיו בסכנה רוחנית חמורה, כשיתיישבו בשלום בארצם, ולכן הוא רצה שיתרו יהיה אתם כדי שבני ישראל יוכלו להביט בו – לשים את עיניהם עליו – בתור דוגמא מוחשית. ומה עשה יתרו כדי שיהווה דוגמא? הוא חי בשקט במדין, -הוא אפילו היה כהן גדול שם- אבל הוא וויתר על הכל, והלך "נגד הזרם", כשהוא הבין שהאמונות הרווחות היו שגויות. (אלה הדברים)

==--==

משה אמר, "שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אֲנִי בְּקִרְבּוֹ, וְאַתָּה אֹמְרָתָ בְּשֹׁר אִתָּן לָהֶם, וְאָכְלוּ חֵדֶשׁ יָמִים. הֲצֹאן וּבְקָר יִשְׁחָט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם, אִם אֵת כָּל דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֹף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם?" (יא: כא-כב)

המפרשים תמהים: הכיצד יכול היה משה להטיל ספק ביכולתו של הקב"ה לספק בשר לכל בני ישראל? הרב ישעיה רייניגר זצ"ל (המאה התשע עשרה) מסביר: קיימת דעה בגמרא שבמדבר אסור היה לבני ישראל לאכול בשר, פרט מבשר קרבנותיהם. אמנם, נראה שרבי עקיבא אינו מסכים לדעה זו, אבל התוספות מציעים דרך להסביר את הגמרא, באופן שאין

מחלוקת בין הצדדים.

לפיהם, ניתן להבין את שאלת משה כדלהלן: קיימים רק שלושה כוהנים בעולם - אהרון ובניו - אלעזר ואיתמר. האם שלושה כוהנים לבד, מסוגלים לשחוט מספיק צאן ובקר כדי ששש מאות אלף יוכלו לאכול בשר? אבל, מוסיף הרב רייניגר, אם זאת היא שאלת משה, מדוע הוא מזכיר את דגי הים? אלא, שאל לנו לקרוא את דברי משה כשאלה, אלא כקריאה: "אילו היו מקבצים את כל דגי הים עבורם, אז היה מספיק בשבילם!" (חידושי רבי ישעיה)

==_==_

"וְהָאִישׁ מַעֲשֶׂה עֲנִיו מְאֹד..."

ספר המוסר המפורסם "אורחות צדיקים" כותב באריכות על החובה להימנע מהגאווה ולהתנהג בענווה. בין היתר הוא קובע: "הדרך הנכונה להתנהג הוא להתפלל באריכות ובכוונה, ללמד אחרים לעשות טוב ולהזהיר אותם מלעשות רע. לעשות טוב גם באופן גלוי וגם באופן פרטי ובסתר. אדם אשר מכבדים או מהללים אותו עבור זה, הדבר לא יזיק לו, כי כשהוא עשה את המעשה, הוא לא התכוון לכך שיקבל שבחים. כשאדם עושה מעשה טוב, יש לו לבדוק את עצמו, ולראות ממי הוא מצפה לקבל תגמול. אם זה מהקב"ה, אז המעשה הוא מושלם, אך אם מבני אדם, הדבר לוקה בחסר. יש לבדוק גם אם המעשה שהאדם עושה בפומבי, היה עושה אותו גם בחדרי חדרים. אם כן, מעשהו מושלם. אך, אם הוא עושה אותו רק מכיוון שאחרים מסתכלים עליו, אז אין המעשה הזה מושלם (אורחות צדיקים, שער הגאווה).